

Basel III ve Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun KOBİ'lerin Finansman Sorunu Üzerindeki Muhtemel Etkileri

The Possible Effects of Basel III and New Turkish Commercial Code on KOBİ's Financial Problem

Yusuf KADERLİ¹, Süleyman DOĞU², Özlem ARABACI³

ÖZET

Bankaların sermaye yeterlilikleri ve bu konudaki riskleri bertaraf etmeye yönelik olarak düzenlenen Basel III kriterleri ve Türkiye'de en son yürürlüğe giren Yeni Türk Ticaret Kanunu ile ilgili düzenlemelerin doğrudan ve dolaylı olarak Türkiye'de faaliyet gösteren KOBİ statüsündeki işletmelerin finansman sorunları üzerinde etki yaratacağı açıktır. Bu çalışmanın amacı, Basel III ve Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun KOBİ'lerin finansman sorunları üzerindeki muhtemel etkilerinin ortaya konulmasıdır. Çalışmada KOBİ'lerin finansal konularını içeren düzenlemeler irdelenmiş ve elde edilen sonuçlar ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Basel III kriterleri, Yeni Türk Ticaret Kanunu, finansal sorunlar

ABSTRACT

Basel III criterias regulating banks capital qualifications and aiming to eliminate capital risks and the regulations of Turkish Commercial Code (TTK) which is implemented recently will openly create an effect on the financial problems of KOBİ. The aim of this study is to display the possible effects of Basel III and New Turkish Commercial Code on KOBİ's financial problems. In this study, the regulations which indicate KOBİ's financial issues are explicated and then conclusions are stated.

Keywords: KOBİ, Basel III criterias, New Turkish Commercial Code, financial problems

1. GİRİŞ

Bankaların ne kadarlık bir sermaye tutarıyla çalışması gerektiği konusu her zaman üzerinde sıkça durulan konular arasındadır. Bankaların sermaye yeterliliği konusunda yapılan en önemli çalışmalar Basel I, Basel II ve Basel III kriterleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışmalar bankaların bu konuda karşılaşılabilecekleri muhtemel riskleri bertaraf etmek için ortaya konulmakla birlikte uygulamada bankalardan finansman sağlayan işletmeler üzerinde de doğrudan önemli etkileri bulunmaktadır. Bununla birlikte 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun da, KOBİ'ler üzerinde özellikle finansman konularında yaratacağı etkiler aşikardır. Bu çalışmanın amacı, Basel III ve Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun KOBİ'lerin finansman sorunları üzerindeki muhtemel etkilerinin ortaya konulmasıdır. Bu amaçla, öncelikle tüm Basel düzenlemelerinin gelişim süreci anlatılmış ve Basel III ile ilgili düzenlemelerin KOBİ'lerin finansal sorunları üzerinde ne gibi genel-özel etkiler yaratacağı hususları tartışılmıştır. Ardından Yeni Türk Ticaret Kanunu ve bu Kanunun KOBİ'lerin üzerinde yaratacağı diğer çeşitli finansal etkiler irdelenmiştir.

2. BASEL DÜZENLEMELERİNİN BASEL I'DEN BASEL III'E KADAR OLAN GELİŞİM SÜRECİ

Sermaye bankalar açısından, yönetimde aksaklıkların meydana gelmesi, ihtiyaten ayrılan karşılıkların yeterli olmadığına anlaşılması gibi koşulların olumsuzlaşması durumunda bankanın faaliyetlerini sürdürmesini sağlayacak bir unsur olduğundan, yaşamsal öneme sahiptir. Bu gibi hallerde bankalar maruz kaldıkları zararları sermayeleri ile karşılamaktadırlar. Zararları sermayeleri ile karşılayamadıkları durumlarda ise iflas dahi edebilmektedirler. Bu nedenle bankaların ne kadar sermaye ile çalışması gerektiği konusu üzerinde çokça durulan temel konulardandır (Ayhan, 2005: 1).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin Merkez Bankalarının bir araya gelmesiyle BIS "Bank for International Settlements" oluşmuştur ve BIS 1974 yılında, Basel Bankacılık Denetim Komitesi'ni yapılandırmıştır. Uluslararası uygulamalarda banka sermaye yeterliliklerine ilişkin hesaplama yöntemlerinde referans olarak alınan temel otorite adı geçen Basel Bankacılık Denetim Komitesi'dir (Ayhan, 2005:1; Bozkurt, 2012).

¹ Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ykaderli@yahoo.com

² Öğr. Gör., Ege Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, suleimandogu@hotmail.com

³ Gümrük ve Ticaret Müfettişi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, ozlemarabaci@gmail.com

2.1. Basel I Kriterleri

1988 yılında Basel Bankacılık Denetim Komitesi tarafından Basel I'in yayımlanması ile bankaların sermaye yeterlilikleri uluslararası alanda ilk kez bir standarda bağlanmıştır. Basel I'in yayımlanmasıyla ulaşılmak istenen amaçlar şunlardır (Ayhan, 2005:2; Bozkurt, 2012):

- Farklı ülkelerde uygulanan sermaye yeterliliği hesaplama yöntemlerini birbirleriyle uyumlu hale getirmek,
- Banka sermaye yeterliliğine ilişkin uluslararası platformda bir sektör standardı ve minimum rasyo oluşturmak.

Zaman içerisinde Basel I'in uygulanmasında üç temel eksikliğin olduğu anlaşılmıştır. Bunlardan ilki, banka sermayesinin sadece kredi riski ile ilişkilendirilmiş olmasıdır. Basel I uygulamasında bankaların faaliyetleri dolayısıyla üstlenmiş oldukları piyasa, operasyonel ve likidite risklerinin göz ardı edilmiş olduğu görülmüştür. Basel I'e ilişkin eleştirilen ikinci nokta yöntemin risk duyarlılığının yetersiz olmasıdır. Yöntemde kredi riskinin sadece beş farklı risk ağırlığı ile ölçülmesi ve söz konusu ağırlıkların uygulanacağı kalemlerin belirlenmesinde OECD üyesi olup olma kriterinin (club rule olarak ifade edilmektedir) dikkate alınması, yöntemin riske olan duyarlılığını azaltmaktadır. Basel I uygulamasında gözlemlenen üçüncü eksiklik ise, içerisinde tek bir yöntemi barındırması, farklı şartlarda faaliyette bulunan veya farklı özellikler gösteren tüm bankaların aynı yöntem ("one size fits all" yaklaşımı) tabi olmasıdır (Uz, 2004:3).

2.2. Basel II Kriterleri

Basel Bankacılık Denetim Komitesi, 1999 yılında finansal piyasalarda meydana gelen gelişmeleri ve Basel I'in sermaye yeterliliği ölçümüne ilişkin eksikliklerini dikkate alarak Basel II'ye ilişkin ilk istişari metni yayımlamıştır. Ardından, 2001 yılında ikinci istişari metin, 2003 yılında ise, üçüncü istişari metin yayımlanmıştır. Bahsedilen metinler yeniden düzenlenmiş ve Basel II'ye ilişkin nihai metin 2004 yılı haziran ayında yayımlanmıştır (Ayhan, 2005:3; Bozkurt, 2012).

Basel Bankacılık Denetim Komitesi, Basel II'nin temel amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır (BDDK, 2013):

- Basel I içerisinde yer alan alternatif yöntem önerileri "one size fits all" olarak ifade edilen tekdüzeliği ortadan kaldırmak ve bankalara, yapıları ile uyumlu olan yöntemi seçme imkanı vermek,

• Sektörden gelen değerlendirmelerin de ışığında, basit ve uygulanabilir olmak, ancak bu basitleştirmenin temel amaçlarından olan riske duyarlılık ve esnekliğe zarar verici mahiyette olmamak,

• Sermaye yeterliliği ölçümlerinin yapısının genişletilmesi ve ölçümlerin riske daha duyarlı hale getirilmesi,

• Bankaların etkin risk yönetim sistemleri kurmaları ve geliştirmelerini teşvik etmek,

• Farklı pozisyonlara ilişkin sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında "club rule" kuralını ortadan kaldırarak Basel I'e göre daha gerçekçi bir teşvik mekanizması oluşturmak,

• Kamuya açıklanan sermaye yeterliliği bilgilerinin kapsamını ve içeriğini genişletmek,

• Etkin banka yönetimi ve denetimi için vazgeçilmez faaliyetler olan banka sermaye yeterliliği düzeyinin banka ve denetim otoritesi tarafından değerlendirilmesini sağlamak,

• Sermaye yeterliliğine ilişkin bilgilerin kamuya açıklanması suretiyle finansal ve ekonomik istikrara katkıda bulunmak.

Basel II'nin yürürlüğe gireceği tarih ilk önce 2004 yılı olarak belirlenmiş, ancak bu tarih ilk aşamada 2005 yılına daha sonra ise, 2007 yılına ertelenmiştir. Bu itibarla, Basel II standartları G-10 ülkelerinde (Gelişmiş Avrupa Birliği üyesi ülkeler) 01.01.2007 tarihinden itibaren uygulanmakta olup Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise, 01.01.2008 tarihinden itibaren zorunlu olarak uygulanacağı belirtilmişse de; bu tarihte uygulamaya geçilememiştir. Ancak Türkiye'deki bankaların çoğu yabancı kaynaklı ve yabancı şirketlere ait olduğundan, 2007 yılından bu yana zımnen de olsa uygulamaya geçmişlerdir (Bozkurt, 2012). BDDK'nın 24.02.2011 tarihli kararında "01.07.2011-31.06.2012 tarihleri arasında bir geçiş süreci öngörülmüş, bu süreçte bankaların sermaye yeterliliklerini düzenleme taslaklarına göre hesaplamaları ve hesaplamalarını BDDK tarafından istenilen formatta raporlamaları gerektiği" belirtilmiştir. Bu itibarla ülkemizde de 31.06.2012 tarihinden itibaren Basel II düzenlemeleri yürürlüğe konulmuştur (BDDK, 2013).

2.3. Basel III Kriterleri

2008 yılında başlayan finansal krize bağlı gelişmeler üzerine Basel II'nin risklerin hesaplanması konusunda pek çok eksiklikleri gözlemlenmiştir. Gözlemlenen bu eksikliklerin giderilmesine ilişkin çalışmalar yapmak amacıyla Eylül 2010 tarihinde bir

araya gelen Basel Bankacılık Denetim Komitesi, Basel III olarak adlandırılan yeni sermaye uzlaşısı üzerinde anlaşma sağlamıştır. Böylece, ülkemizde Basel II kriterleri henüz resmi olarak uygulamaya geçmemişken Bankacılık Komitesi tarafından 2010 yılında Basel III kararları yayımlanmıştır (Cangürel vd., 2010:1).

Basel III, Basel II gibi sermaye ihtiyacının hesaplanma usulünü tamamen değiştiren devrim niteliğinde bir uzlaşma olmamakla birlikte, Basel II'nin özellikle son finansal krizdeki gözlemlenen eksikliklerini tamamlayan bir "ek düzenlemeler seti" niteliğindedir (Bozkurt, 2012).

Basel III ile ulaşılmak istenen hedefler şu şekilde özetlenebilir (Cangürel vd., 2010:2):

- Kaynağı ne olursa olsun finansal ve ekonomik şoklara karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığının artırılması,
- Kurumsal yönetim ve risk yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi,
- Bankaların şeffaflığının ve kamuya bilgi verme özelliklerinin artırılması,
- Mikro bazda yapılan düzenlemelerle, bireysel olarak bankaların dayanıklılığının artırılması,
- Makro bazda yapılan düzenlemelerle finansal sistemin şoklara karşı direncinin artırılması.

Belirtilen bu amaçların gerçekleştirilmesi için yapılan çalışmalar ise şunlardır (Cangürel vd., 2010:1-3):

- Hali hazırda kullanılan asgari sermayenin nicelik olarak artırılması, niteliğinde değişiklikler yapılması ve mevcut uygulamaya ilaveten risk bazlı olmayan, diğer bir ifadeyle muhasebesel bazlı bir asgari sermaye gerekliliği standardının getirilmesi,
- Tutulması gereken sermaye ihtiyacının ekonominin çevrim dönemlerine (cyclical) göre artırılabilmesi ya da azaltılabilmesi,
- Asgari likidite oranlarına yönelik düzenlemeler yapılması,
- Alım-satım hesaplarına (Trading Book) ilişkin sermaye yeterliliği hesaplamalarında değişiklik yapılması,
- Karşı taraf kredi riskinin (Counterparty Credit Risk) hesaplanmasına ilişkin değişiklik yapılması.

Bahsi geçen bu çalışmaların bütünü, kısaca Basel III olarak isimlendirilmektedir. Aslında, Basel III olarak adlandırılan söz konusu yeni dönem düzenlemeleri yasal öz kaynak hesaplamasına, finansal kaldıraça, likiditeye ve diğer konulara ilişkin düzenlemeler olmak üzere çeşitli başlıklara ayrılabilir. Basel III ile ge-

tirilen değişiklikler Basel II'nin temel felsefesinden ciddi sapmalar göstermeyen ve yükümlülükleri daha da sıkılaştıran bir özellik göstermektedir. Basel III uzlaşısına tam uyumun sağlanmasının 2013-2019 arasındaki dönemde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Cangürel vd., 2010:15-16).

3. BASEL DÜZENLEMELERİNİN KOBİ'LERİN FİNANSMAN SORUNU ÜZERİNDEKİ MUHTEMEL ETKİSİ

Anlaşılabileceği üzere, Basel II ve III düzenlemeleri öncelikle bankaları ilgilendiren yeni bir düzeni ifade ediyorsa da bankalardan kredi alan büyük küçük tüm şirketler bu düzenlemelerden etkilenecektir. Her ne kadar ilk bakışta Basel II ve III düzenlemelerinin KOBİ'lerle herhangi bir alakası yokmuş gibi görünse de Basel II ve III'ün içerdiği sermaye yeterliliği ile ilgili, özellikle "kredi riski değerlendirme" düzenlemeleri doğrudan KOBİ'leri de ilgilendirecektir. Çünkü, banka kredileri KOBİ'lerin temel finansman kaynaklarından olup yapılan düzenlemelerle KOBİ'lere kullanılan kredilerin maliyetlerini hesaplama yöntemleri değişecektir. Bu itibarla, bir KOBİ ne kadar kurumsallaşır, iyi yönetilir, şeffaflaşır, kayıt dışından uzaklaşır, sermaye gücünü artırır ve bağımsız denetimden geçer not alırsa, o kadar rahat ve düşük maliyetle kredi kullanabilecektir (Kostak, 2012)

Basel II-III uygulamaları ile birlikte bankalar kredi kullandırmada daha seçici olacak, risk ratingi yüksek, mali raporlamaları şeffaf ve güvenilir firmaları tercih edeceklerdir. Basel II-III uygulamalarında şeffaf olmayan ve yeterince kurumsallaşamayan reel sektör kuruluşları bankalarla sorunlar yaşayabileceklerdir. Risk analizleri daha önce mali tablolar üzerinde yapılmakta iken, Basel II-III uygulamalarında firmaların mali tabloları değerlendirilirken bunun yanında şirketin yönetim sistemi, çalışanları, çalışanların yetkinlikleri, kullanılan program, kurumsallaşma, yönetim kademelerinin durumu vs. yönetsel bilgiler açısından da değerlendirilerek bir risk notu verilecek ve buna göre kredi notu belirlenecektir. Hatta bu risklere göre kredi maliyetlerinde farklılaşmalar gözlemlenecektir. Bankalar aynı bilanço bilgilerine sahip iki firmadan yönetim sistemi iyi olana daha düşük fiyatlı kredi verebilecektir (Bozkurt, 2012).

Basel II ve Basel III kriterlerinin yanı sıra, KOBİ'lerin finansman sorunu üzerinde etkisi bulunabilecek bir başka faktör de, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren yeni "Türk Ticaret Kanunu"dur.

4.YENİ TÜRK TİCARET KANUNU VE BU KANUNUN KOBİ'LERİN FİNANSMAN SORUNU ÜZERİNDEKİ MUHTEMEL ETKİLERİ

14.02.2011 tarihli, 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa hakim olan düşünce; Türk şirketlerinin kurumsallaşmasına ve rekabetçi olabilmesine destek sağlayacak zemini oluşturmaktır (PwC,2012a:1).

Yeni Kanunun 1522. ve 1523. maddelerinde "küçük ve orta büyüklükteki işletmeler" kavramına yer verilerek bu tür işletmelere ilişkin Kanunun değişik maddelerinde bazı özel düzenlemeler öngörülmüştür. İşletmeler arasındaki bu sınıflandırma denetim mekanizması, finansal tabloların hazırlanması ile mal ve hizmet tedarikinden doğan ödemeler vb. açısından KOBİ'lerin finansman problemleri üzerinde büyük önem taşımaktadır (Yatağan, 2011:79).

Avrupa Birliği'nde olduğu gibi Türkiye'de de işletmelerin yaklaşık %99'unu oluşturan ve istihdamın yaklaşık üçte ikisini yaratan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, ekonomik ve sosyal yönden ülkelerin lokomotif niteliğindedir (Odabaşı Sarı, 2005:76).

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 135. maddesinde küçük ve orta ölçekli "şirketler" belirlenirken, şahıs şirketleri için 1522., sermaye şirketleri için ise 1523. maddede yer alan ölçütlerin uygulanacağı belirtilmiştir. TTK'nın 1522. maddesinde hangi işletmelerin sağlanan olanaklardan yararlanabileceğinin tespit edilebilmesi için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na TOBB'un ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun da görüşlerini alarak küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri tanımlayan yeni bir yönetmelik hazırlama yetkisi verilmiştir. TTK'nın 1523. maddesinde ise 1522. maddede yer alan kıstasların sermaye şirketleri için de geçerli olduğu belirtilmiştir (Pulaşlı, 2013:259; Yatağan, 2011:81-82).

1522. maddede bahsi geçen küçük ve orta büyüklükteki işletmeleri tanımlayacak olan yönetmelik henüz çıkarılmamış olup çıktığında halihazırda yürürlükte olan 2005 tarihli "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmeliğin" (KOBİ Yönetmeliği) yerini alacaktır. Söz konusu KOBİ Yönetmeliği Avrupa Komisyonu'nun 2003 yılında yayımlanan "Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Tanımlarına İlişkin Komisyon Tavsiyesi'nden yola çıkılarak 2005 yılında hazırlanmıştır (RGT 18.11.2005 Sa. 25997). Halen yürürlükte olan yönetmelikte KOBİ kavramı, "İkiyüzelli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Li-

rasını aşmayan mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birim veya girişim" olarak tanımlanmıştır (Söz konusu tanım 04.11.2012 tarih, 28457 sayılı RG'de yayımlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in 3. maddesi ile değiştirilmiştir). Anlaşılabileceği üzere, bir işletmenin KOBİ olup olmadığının belirlenmesinde, bu işletmenin fiilen istihdam ettiği kişi sayısı ve (alternatif iki ölçüte dayalı olarak) işletmenin finansal büyüklüğü esas alınmaktadır.

Buna karşılık TTK, KOBİ kavramını tanımlamamış, birkaç istisna dışında KOBİ'lere özgü spesifik düzenlemeler getirmemiştir. Ancak, TTK tüm ticaret düzenini biçimlendiren ve yönlendiren hukuk düzeninin çerçevesini çizmektedir ve KOBİ'ler ticari ilişkileri bakımından bütünüyle TTK'nın uygulama alanına girmektedir (Deloitte, 2012:1). Bunun yanında TTK'nın 11. maddesi ticari işletmeyi, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletme olarak tanımladığından TTK'ya tabi olan KOBİ'ler esnaf sınırını aşan düzeyde gelir sağlayan KOBİ'lerdir (Ayan, 2012:731).

4.1.Finansal Tablo ve Raporlara İlişkin Düzenlemeler

Tüm dünyada üretimin, ticaretin ve rekabetin ulusal pazarın dışına çıkması, yatırım çekmek veya kaynak bulmak isteyen işletmelerin finansal tabloları ile bunlara dayanarak teşkil eden belgelerini dünyanın bir başka yerinde de anlaşılabilir ve güven uyandıracak şekilde hazırlama zorunluluğunu doğurmuştur (Karakaya, 2010:2). Bu sebeple muhasebe dilinin tekdüzeleştirilmesi ihtiyacından yola çıkan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB) "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını (IFRS)" oluşturmuştur.

Bununla birlikte Türk KOBİ'lerinin en büyük problemlerinden birisi hazırlanmış mali tabloların uluslararası alanda geçerliliği ve güvenilirliğinin olmamasıdır. Söz konusu mali tablolar hazırlanma standartları nedeniyle yabancı yatırımcı tarafından anlaşılama- makta ve yine denetim standartlarına uygun olmadığı için yabancı yatırımcılar tarafından güvenilir bulunmamaktadır. TTK uyarınca tüm ticari işletmelerin muhasebe düzeni, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ışığında hazırlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına göre tutulacaktır. Bu düzenleme tüm ticari işletmelerin kayıtlarının standardize edilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır (Altaş, 2011:469; Deloitte, 2012:1; Şener, 2012:429). Ayrıca,

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, KOBİ'ler açısından büyük işletmelere nazaran daha farklı muhasebe standartları uygulanmasını öngörmektedir. Türkiye Muhasebe Standartları da Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlandığından KOBİ'ler yeni düzende, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının küçük ve orta çaplı işletmeler için öngördüğü muhasebe standartlarına tabi olacaktır (Deloitte, 2012:1-2; Tuvay, 2012:10).

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 88., 1522., 1534. ve Geçici 1. maddelerinde yer verilen düzenlemelerle gerçek ve tüzel kişi tacirlerle tüm işletmelere, UFRS'ye uyumlu olarak hazırlanacak Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun şekilde finansal tablo ve rapor hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir (Şener, 2012:430). Bu düzenlemeler ile Türk işletmelerinin sermaye açısından yeterli, finansal tabloları geçeceği yansıtan, uluslararası rekabete açık ve ekonomik krizlere dayanıklı işletmeler haline getirilmesi amaçlanmıştır. 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenleme finansal tabloları uluslararası standartlara uygun olmadığından kaynak bulmakta sıkıntı çeken ya da çok pahalı borçlanmak zorunda kalan KOBİ'lerin mali sorunlarının çözümünü kolaylaştıracaktır (Özkorkut, 2009:150). Ayrıca tüm şirketlerin UFRS'ye uyumlu mali tablo hazırlama zorunluluğu ile tüm şirketler daha şeffaf hale gelecek ve bu da şirketlere yapılacak yatırımlar konusunda yatırımcılara daha fazla bilgi sunacak, şirketlere yatırımcıların ulaşması kolaylaşacaktır (Tuvay, 2012:14).

Ayrıca TTK'nın 88/3 maddesinde yer verilen düzenlemeler ile kanun koyucu, değişik ölçütteki işletmeler ve sektörler için UFRS'nin sınırları dahilinde özel ve istisnai standartlar konulabileceği yönünde açık kapı bırakmıştır (Altaş, 2011:454-457). Örneğin TTK'nın 135 ve 194. maddeleri arasında düzenlenen birleşme, bölünme ve tür değiştirmelerde küçük ölçekli şirketlere ortaklarının oybirliğiyle mutabık olmaları halinde birleşme, bölünme ve tür değiştirmeyle ilişkin rapor düzenlenmesi ve denetlenmesinden vazgeçme imkanı tanınmıştır (Yatağan, 2011:83).

4.2. Denetime İlişkin Düzenlemeler

Yeni Türk Ticaret Kanunu şirketlerin denetimi için tamamen yeni kabul edilebilecek bir sistem öngörmektedir. Yapılacak denetim finansal tabloları ve/veya konsolide finansal tabloları ve yıllık raporları da içerecek şekilde düzenlenmiş olup denetimin uluslararası denetim standartlarına göre yapılması öngörülmüştür (Şener, 2012:418). 26.06.2012 tarihli 6335 sayılı Kanunla Yeni TTK'da yapılan değişikliklerden önce şirketlerin denetiminin, şirketlerin ölçeğine

göre ya bağımsız denetim kuruluşları yada en az bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavir veya Yeminli Mali Müşavir uzman tarafından yapılması öngörülmüştü. Buna göre küçük ve orta ölçekli şirketlerin denetimi en az bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavir veya Yeminli Mali Müşavir, büyük ölçekli şirketlerin denetimi ise, bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılacaktır (pWc, 2012b:2). Dolayısıyla yapılan değişiklikler öncesi şirketlerin hepsinin aynı kurullarla denetlenmesi ve aynı şeffaflığa ulaşmaları beklenmekteydi (Tuvay, 2012:12-13). Ancak, yapılan değişikliklerden sonra denetime tabi olacak şirketlerin Bakanlar Kurulunca belirleneceği dolayısıyla şirketlerin tamamının denetime tabi olmayacağı hükme bağlanmıştır (RGT 30.06.2012, Sa. 28339).

23.01.2013 tarihli, 28537 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2012/4213 sayılı "Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı" ve bu kararın 4. maddesi uyarınca 12.03.2013 tarih, 28585 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun "Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararına İlişkin Usul ve Esaslar" uyarınca bağımsız denetime tabi olacak şirketler için üç temel kriter belirlenmiştir. Bu kriterler (tek başına veya bağlı ortaklıkları ve iştirakleriyle birlikte); aktif toplamı, net satış hasılatı ve çalışan sayısıdır. Buna göre aktif toplamı 150 milyon lira ve üstü, yıllık net satış hasılatı 200 milyon lira ve üstü, çalışan sayısı da 500 kişi ve üstü olmak üzere 3 kriterden en az 2 tanesini üst üste iki hesap dönemi taşıyan şirketler bağımsız denetime tabi olacaktır.

Yine söz konusu Bakanlar Kurulu Kararına göre SPK kapsamındaki şirketlerin, BDDK denetimine tabi finansal şirketlerin, kamu kurumu niteliğindeki kuruluşların iştiraki olan vb. şirketlerin denetimine ilişkin özel düzenlemeler getirilmiştir.

Bunun yanında 11.04.2013 tarihli, 28615 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6445 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 80. maddesi ile TTK'nın 397. maddesine 5. ve 6. fıkralar eklenmiş, buna göre Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen şirketler dışında kalan anonim şirketlerin denetimine ilişkin usul ve esaslar ile denetim yapacak denetçilerin niteliklerine, uyacakları etik ilkelere, görev ve yetkilerine, seçilmelerine, görevden alınmalarına veya ayrılmalarına; denetimin ve denetim raporlarının içeriğine ve raporun genel kurula sunulmasına ilişkin hususların Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan

yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Ancak söz konusu yönetmelik henüz çıkarılmamıştır. Ayrıca çıkarılacak yönetmelik kapsamında denetime tabi olduğu hâlde söz konusu denetimi yaptırmayanların finansal tabloları ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporlarının düzenlenmemiş hükmünde olacağı belirlenmiştir. Yine anılan Kanunun 82. maddesi ile yapılan değişiklikten sonra 6102 sayılı TTK'nın limited şirket denetçisini düzenleyen 635. maddesinde, 397 nci maddenin beşinci ve altıncı fıkraları dışında kalan anonim şirketin denetçiye, denetime ve özel denetime ilişkin hükümleri limited şirkete de uygulanır denilmiştir (Pulaşlı, 2013:719). Böylece Bakanlar Kurulu Kararının kapsamına giren büyük limited şirketler haricindeki limited şirketler hazırlanacak yönetmelikle dolayısıyla denetim kapsamı dışında bırakılmıştır.

Türkiye'de 31.12.2012 tarihi itibarıyla 898.628 adet ticaret şirketi (anonim, limited, kolektif, komandit şirketler ve kooperatifler) bulunmakta olup bunun yaklaşık 700.000 adedi limited, 95.000 adedi de anonim şirkettir. Bakanlar Kurulunca belirlenen bağımsız denetime tabi olacak şirket sayısı ise yaklaşık 2.700 adet olup bunların tamamına yakını büyük anonim şirketlerdir (6445 Sayılı Kanun Gerekçesi, 2013: 40). Bunun yanında kuruluş maliyetleri daha düşük ve bürokratik formaliteleri daha az olduğundan KOBİ'lerin büyük çoğunluğu limited şirket şeklinde kurulmaktadır. Yukarıda da yer verildiği üzere yapılan son düzenlemelerle Bakanlar Kurulunca belirlenen sınırların dışında kalan limited şirketler (neredeyse limited şirketlerin tamamı) için herhangi bir denetim öngörülmemiştir. Oysaki şirketler açısından denetimin uzman kişilerce uluslararası standartlara göre yapılmasının finansal tablo ve raporlara olan güveni artıracığı ve şeffaflığı sağlayacağı aşikardır. Hal böyleyken özellikle limited şirketler açısından, değil uzman kişilerce yapılacak bağımsız denetim hiçbir denetimin öngörülmemesi bu şirketlere kredi verecek bankalar açısından kredi riskini artırdığından önümüzdeki dönemlerde KOBİ'lerin borçlanma maliyetleri muhtemelen artacak ve finansman kaynaklarına ulaşmaları zorlaşacaktır.

4.3. Mal ve Hizmet Tedarikinde Geç Ödemenin Sonuçlarına İlişkin Düzenlemeler

KOBİ'ler, büyük bir pazar olarak algıladıkları dev şirketlerle ilişkiye girebilmek için, kendileri için olumsuz sonuçlar doğurabilecek sözleşmeler imzalamak zorunda kalmaktadırlar. Bu sözleşmelerde özellikle alıcı konumundaki büyük şirketin para borcunun uzun bir vadeye yayıldığı veya sözleşmede herhangi bir vade kararlaştırılmadığı görülmektedir (Ayan, 2012:723).

Bu nedenle TTK'nın 1530/5. maddesinde "Sözleşmede yer alan ödeme süresinin mal veya hizmet alındığı tarihten itibaren en fazla 60 gün olabileceği, ancak alacaklı aleyhine haksız bir durum yaratmamak ve tarafların açıkça anlaşması şartıyla daha uzun bir sürenin öngörülebileceği hükme bağlanmıştır. Bu fıkranın devamında ise, kanun koyucu KOBİ'ler lehine tavır alarak alacaklının KOBİ veya borçlunun büyük ölçekli işletme olduğu hallerde ödeme süresinin 60 günü aşamayacağına hükmetmiştir. Böylece, kanun koyucu büyük ölçekli işletmelere karşı KOBİ'leri koruyucu tutum sergilemiştir.

Yine TTK'nın 1530/8. maddesinde "Mal veya hizmet bedelinin taksitle ödenmesinin öngörüldüğü durumlarda, alacaklının küçük veya orta ölçekli işletme olup borçlunun büyük ölçekli işletme olduğu hallerde taksitle ödemeyi öngören sözleşme hükümleri geçersizdir" denilmektedir. Kanun koyucu bu fıkrada da büyük ölçekli işletmelere karşı KOBİ'leri koruyucu tutum sergilemiştir. Bunun yanında söz konusu hüküm KOBİ'lerden taksitle mal ve hizmet tedarik edemeyecek olan büyük işletmeleri ihtiyaçlarını diğer işletmelerden özellikle çok uluslu şirketlerden karşılamaya itebilecektir (Yatağan, 2011:84-85).

Genel olarak, sözleşme özgürlüğünü geç ödemeyi finansman kaynağı olarak kullanan büyük şirketler aleyhine, KOBİ'ler lehine kısmen sınırlandıran ve KOBİ'lerin ekonomik sıkıntı içine düşerek kapanmasını, işsizliğin artmasını engellemeye ve rekabetin sağlıklı işletmesini sağlamaya yönelik olarak yapılan bu düzenlemelerin yerinde olduğu düşünülmektedir (Ayan, 2012:724-725).

4.4. Sermayeye İlişkin Getirilen Düzenlemeler

Türk Ticaret Kanunu'nun 344. maddesi uyarınca anonim şirketlerde nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, geri kalanı da şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içerisinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir (Şener, 2012:320).

Bu itibarla anonim şirket şeklinde kurulan KOBİ'lerde sermaye taahhüdünün %25'inin tescilden önce ve kalanının 24 ay içerisinde ödenme mecburiyeti kağıt üstünde görünen sermayenin reel sermayeye kısa süre içinde dönüşümünü destekleyecektir (Tuvay, 2012:14). Bu da bahse konu KOBİ'lerde dış finansman kaynaklarına olan ihtiyacı azaltacaktır (Pulaşlı, 2013:305).

Ayrıca Yeni TTK'da anonim şirketlerin sermaye artırım usulü ile ilgili önemli yenilikler ve değişiklikler getirilmiştir. Halka açık olmayan anonim şirketler aç-

sından kayıtlı sermaye sisteminin öngörülmesi, daha önce öğretinin yol gösterdiği iç kaynaklardan sermaye artırımının düzenlenmesi, şarta bağlı sermaye artırımı getirilmesi bu yeniliklerden bazılarıdır. Böylece KOBİ niteliğindeki anonim şirketlere sermaye kaynaklarına hızlı bir şekilde ve daha kolay ulaşma imkanı tanınmıştır (Şengür, 2011:98; Şener, 2012:551).

4.5. Ek Ödeme ve Yan Edim Yükümlülüklerine İlişkin Düzenlemeler

TTK'nın limited şirketlerde ek ödeme yükümlülüğünü düzenleyen 603. maddesi uyarınca şirket esas sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının şirketin zararını karşılayamaması, şirketin bu ek araçlar olmaksızın işlerine gereği gibi devamının mümkün olmaması, şirket sözleşmesinde tanımlanan ve öz-kaynak ihtiyacı doğuran diğer bir hâlin gerçekleşmiş bulunması hallerinde şirket ortakları şirket sözleşmesiyle, esas sermaye payı bedeli dışında ek ödeme ile de yükümlü tutulabilirler. Bu maddede ek ödeme tutarının ortağın esas sermaye payının itibarı değerinin iki katını aşamayacağı da belirtilmiştir (Şener, 2012:640).

Ayrıca, TTK'nın yan edim yükümlülüğü başlıklı 606. maddesinde şirket sözleşmesiyle, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek yan edim yükümlülükleri öngörülebileceği, bir esas sermaye payına bağlı yan edim yükümlülüklerinin konusunun, kapsamının, koşullarının ve diğer önemli noktaların şirket sözleşmesinde belirtileceği, ayrıntıyı gerektiren konuların genel kurul kararları ile düzenlenebileceği hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte, Kanunun 607. maddesinde şirket sözleşmesini değiştirip, ek ya da yan edim yükümlülükleri öngören veya mevcut yükümlülükleri artıran genel kurul kararlarının, ancak tüm ortakların onayıyla alınabileceği belirtilmektedir (Pulaşlı, 2013:718).

Yukarıdaki yer verilen yasal düzenlemelerden anlaşılacağı üzere, limited şirket anasözleşmesinde yer almak kaydıyla ortaklara yan edim ve ek ödeme yükümlülükleri yüklenerek şirketin işleyişi kolaylaştırılabilir veya finansman kaynaklarına ulaşım sağlanabilecektir. Ancak anasözleşme hükümlerinin değişikliğiyle yan edim ve ek ödeme yükümlülükleri getirmek için tüm ortakların onayının gerekmesi ilgili maddelerin uygulanabilmesini zorlaştırıcı bir unsurdur. Bu itibarla yeni TTK uyarınca limited şirket şeklinde kurulan KOBİ'lerin yan edim ve ek ödeme yükümlülükleri getirerek ortaklarından finansal kaynak sağlamaları ve şirketin işleyişini kolaylaştırmaları mümkündür (Şener, 2012: 669).

4.6. Ortakların Şirkete Borçlanmasının Önüne Geçilmesine İlişkin Düzenlemeler

TTK'nın anonim şirketlere ilişkin pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı başlıklı 358. maddesi uyarınca şirket ortaklarının şirkete borçlanması yasaklanmıştır. Ancak anılan Kanun'da daha yürürlüğe girmeden dört gün önce 26.06.2012 tarihinde yapılan değişiklikle söz konusu 358. madde yeniden ele alınarak şirket ortaklarının sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça şirkete borçlanamayacakları hükmü getirilmiştir. Yine aynı tarihte değiştirilen 395. madde uyarınca pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan yakınlarının şirkete nakit borçlanamayacakları hususu hükme bağlanmıştır (Altaş, 2011:182).

Anılan Kanunun 644. maddesi uyarınca "anonim şirketlerde şirkete karşı borçlanma yasağına ilişkin 358. madde, müdürlerin yakınlarının şirkete borçlanmasına ilişkin 395. maddenin yukarıda yer verilen hükmü" limited şirketlerde de uygulanacaktır.

Bu itibarla Kanunun değişiklikten önceki halinde şirketin ortaklarının, yönetim kurulu üyelerinin ve yakınlarının şirketten borçlanmalarının önüne geçilerek şirketin bu kişilerin kasası olması alışkanlığı terk edilmek durumunda kalınarak daha efektif nakit yönetimi yapılabilecekti (Tuvay, 2012:14). Ancak Kanunda yapılan son değişiklikler ile şirket ortağı olan yönetim kurulu üyeleri ile bunların şirket ortağı olan yakınları şirkete borçlanabileceklerdir. Yine şirket ortakları "şirkete sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş ödenmemiş borçları bulunmadıkça ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde oldukça" şirketten nakit borç alabileceklerdir.

Bu durum şirket kaynaklarının etkin kullanılması engelleyerek şirketin daha fazla dış kaynağa ihtiyaç duymasını sağlayabileceği gibi şirketin kayıt dışı harcamalarını arttırarak şeffaflığı ve güvenilirliği azaltabilecektir. Dolayısıyla şirket bankalar açısından riskli müşteri sayılacağından kredi maliyeti de artacaktır.

4.7. Kredi Sözleşmelerinde Haksız Rekabete İlişkin Düzenleme

KOBİ'lerin önemli bir kısmı, ana sanayi için üretim gerçekleştirmekte, bu çerçevede büyük işletmelerle çeşitli tedarik sözleşmeleri yapmaktadır. KOBİ'lerle büyük işletmeler arasında kurulan hukuki ilişkilerde, sözleşmenin tüm içeriği ekonomik açıdan güçlü ko-

numda bulunan büyük işletmeler tarafından belirlenmektedir. Bununla birlikte KOBİ ile banka arasında kurulan kredi ilişkisinde, bankanın güçlü konumda bulunması, genel kredi sözleşmelerine KOBİ'ler aleyhine haksız koşullar konulmasına yol açmaktadır. Büyük işletmeler ve bankalar, tanımını yeni Borçlar Kanunu'ndan alan ve "genel işlem şartları" adı verilen, tek taraflı formüler hükümlere istinaden ve birçok KOBİ'yle ayrı ayrı imzaladıkları sözleşme metinlerini KOBİ'lere dayatmak suretiyle, KOBİ'lere sözleşmenin içeriğini müzakere etme" imkânı tanımamaktadırlar. Bu durum KOBİ'lerin büyük işletmelerle ve bankalarla imzaladıkları sözleşmelerde, KOBİ'ler aleyhine birçok hükme yer verilmesine yol açmaktadır. TTK m. 55/f'de, sözleşmede dürüstlük kuralına aykırı "genel işlem şartlarına" yer verilmesini açıkça haksız rekabet olarak nitelendirmektedir. Böylelikle haksız sözleşme içeriğinden dolayı mağdur olan KOBİ'ler, haksız rekabet hükümlerinden yararlanarak uğradıkları zararı tazmin etme imkânına kavuşmaktadır (Deloitte, 2012:6). Ayrıca 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 20 ila 25. maddeleri uyarınca KOBİ'ler yine sözleşmelerdeki aleyhlerine olan genel işlem koşullarının geçersizliğini ileri sürebileceklerdir (RGT 04.02.2011, Sa. 27836).

5.SONUÇ

Bankacılık sektöründe sermaye yeterliliği ve bankaların bu konudaki risklerden korunmalarına yönelik en önemli düzenlemeler Basel kriterlerine ilişkin düzenlemelerdir. Bu düzenlemeler doğrudan bankaları ilgilendirmekle birlikte, dolaylı olarak bu bankalardan finansman sağlayan şirketleri de etkilemektedir.

Türkiye'deki şirketlerin büyük bir kısmı KOBİ niteliğinde olduğu için son düzenlenen Basel III kriterlerinden en çok etkilenecek şirketler de bu nevi şirketlerdir. KOBİ'ler kurumsallaşma, iyi yönetilme, şeffaflaşma, kayıt dışından uzaklaşma, sermaye gücünü artırma ve bağımsız denetimden geçer not alma konularında ne kadar gelişme gösterirlerse, bankalardan daha düşük maliyetle finansman sağlama konusunda da o kadar yol kat edeceklerdir.

KOBİ'lerin finansman sorunu üzerinde etki yaratabilecek bir başka önemli düzenleme de 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ticaret Kanunu'dur.

Anılan Kanunla getirilen Türkiye Muhasebe Standartlarına dolayısıyla uluslararası standartlara uygun finansal tablo ve rapor hazırlama yükümünü yerine getiren KOBİ'ler daha şeffaf hale gelerek ilgililere daha gerçekçi bilgi sunacaklarından finansman kaynaklarına daha kolay ulaşabilmeleri beklenmektedir. Ancak yeni TTK'da yapılan son düzenlemelerle büyük

çoğunluğu KOBİ olan limited şirketlerin tamamına yakınının denetim dışında bırakılması bu şirketlere kredi verecek bankalar açısından kredi riskini artırdığından önümüzdeki dönemlerde KOBİ'lerin borçlanma maliyetleri artacak ve finansman kaynaklarına ulaşmaları zorlaşacaktır. KOBİ'ler TTK uyarınca her ne kadar UFRS'ye uyumlu finansal tablo ve rapor hazırlasalar da yine TTK uyarınca bu tablo ve raporlar uzman kişilerce denetlenmediğinden güvenilirliğini kaybedecektir ve Basel III kriterleri gereğince de bankalar tarafından risk unsuru olarak algılanacaktır. Bu nedenle kanaatimizce limited şirketler için de uzman kişilerce yapılacak bir denetimin getirilmesi yerinde olacaktır.

Yine yeni TTK, büyük şirketlerle yapmış oldukları sözleşmelerde sözleşme yapma özgürlüğünü KOBİ'ler lehine kısıtlayıcı maddeler getirmiş olup yapılan bu düzenlemeler KOBİ'leri büyük şirketlere karşı koruyarak iflasların ve işsizliğin azalmasını sağlayabilecektir.

Ayrıca anonim şirket sermayelerine ilişkin pay bedellerinin daha kısa sürede ödenmesi, halka açık olmayan anonim şirketler açısından kayıtlı sermaye sisteminin öngörülmesi, iç kaynaklardan sermaye artırımının düzenlenmesi, şarta bağlı sermaye artırımının getirilmesi ile ilgili yapılan düzenlemeler, KOBİ niteliğindeki anonim şirketlere sermaye kaynaklarına daha hızlı ve daha kolay ulaşma imkânı sağlayacaktır.

Bununla birlikte limited şirketlere ilişkin getirilen düzenlemelerle, limited şirket şeklinde kurulan KOBİ'lerin yan edim ve ek ödeme yükümlülükleri vasıtasıyla ortaklarından finansal kaynak sağlamaları ve şirketin işleyişini kolaylaştırmaları mümkün kılınmıştır.

Ancak anonim ve limited şirketlerde ortakların ve şirket yöneticilerinin şirkete borçlanmasına olanak sağlayan düzenlemeler şirket kaynaklarının etkin kullanılmasını engelleyerek şirketin daha fazla dış kaynağa ihtiyaç duymasını sağlayabileceği gibi şirketin kayıt dışı harcamalarını artırarak şeffaflığı ve güvenilirliği azaltabilecektir. Dolayısıyla bu şirketler bankalar açısından riskli müşteri sayılacağından kredi maliyetleri de artacaktır.

Bunun yanında kredi sözleşmelerinde haksız rekabete ilişkin getirilen düzenlemeler ile haksız sözleşme içeriğinden dolayı mağdur olan KOBİ'ler, haksız rekabet hükümlerinden yararlanarak uğradıkları zararı tazmin edebileceklerdir ve sözleşmelerde aleyhlerine olan genel işlem koşullarının geçersizliğini ileri sürebileceklerdir.

Sonuç olarak gerek Basel III kriterlerinin, gerekse Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun KOBİ'lerin üzerinde önemli olarak nitelendirilebilecek muhtemel etkilerinin olacağı anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Altaş, S. (2011) *Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Ayan, S. (2012) "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü" *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12:717-793.
- Ayhan, Y. (2005) "Basel II'nin KOBİ Kredilerine Muhtemel Etkileri", http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Basel/1275Basel_II_SME.pdf, (19.03.2013).
- BDDK (2013) http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Basel/Basel_II_Gecis.Asp, (19.03.2013).
- Bozkurt, H. (2012) "Basel II'den Basel III'e Kobiler ve TTK" http://www.muhasabenet.net/makale_huseyin%20bozkurt%20ymm_basel%20iki%20ye%20hazirmisiniz.html, (18.02.2012).
- Cangürel O., Güngör S., Sevinç V., Kayci İ. ve Atalay S. (2010) "Sorularla Basel III" http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Basel/8742sorularla_basel_iii_29_11_2010_.pdf (19.03.2013).
- Deloitte, (2012) "Karakteristik Çizgileriyle Türk Ticaret Kanunu Tasarısı-CEO Serisi" https://www.deloitte.com/assets/Dcom-Turkey/Local%20Assets/Documents/turkey-tr_audit_TTKtasarisi_261207.pdf, (12.03.2013).
- Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Genel Gereğçesi (2013), <http://web.tbmm.gov.tr/gelenkagitlar/metinler/185339.pdf>, (01.06.2013).
- Karakaya, M. (2010) "KOBİ'lerin Küresel Ekonomik İklimde Uyumunda Finansal Raporlama Standartları" *Ankara SMMM Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 2:1-25
- Kostak, F. (2012) "Kobiler Basel II'ye Hazır mı?" http://www.kobitek.com/´kobi´teler_basel_ii_ye_hazir_mi_´, (19.03.2013).
- Odabaşı, S.A. (2005) "Avrupa Birliğinde KOBİ Destek Mekanizmaları ve Türkiye" İstanbul İktisadi Kalkınma Vakfı.
- Özkorkut, K. (2009) "1522. Madde Açısından Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Bakışının Değerlendirilmesi" *Batıder*, 25(3):145-165.
- Pulaşlı, H. (2013) *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.
- PwC Türkiye (2012a) "Türkiye, Yeni Türk Ticaret Kanunu Yol Haritası" http://www.pwc.com.tr/tr_TR/TR/publications/ttk-assets/pages/ttk-yol-haritasi.pdf, (19.03.2013).
- PwC Türkiye (2012b) "Yeni Türk Ticaret Kanunu, 10 Soru 10 Cevap" http://www.pwc.com.tr/tr_TR/TR/publications/ttk-assets/pages/ttk-10-soru-cevap.pdf, (20.04.2012).
- Şener, O.H. (2012) *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*, İzmir, Seçkin Yayıncılık.
- Şengür, E.D. (2011) "Yeni Türk Ticaret Kanunu İle Anonim Şirketlerde Sermaye İle İlgili Getirilen Yenilikler" *Mali Çözüm*, 1-2:97-120.
- Tuvay, B. (2012) "Yeni TTK KOBİ'lere Ne Getirecek?" *Ekonomist Kobi Girişim*, 2:10-14
- Uz, R. (2004) "Risk Yönetimi ve Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri" http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/821/Konferans_KOBI_Kitapçigi.pdf, (25.04.2012)
- Yatağan, Ç. (2011) "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun KOBİ'lere Bakışı ve KOBİ'lerin Finansman Sorunu Üzerindeki Olası Etkileri" *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(2):79-88.

